

КЛАСИФІКАЦІЯ АДМІНІСТРАТИВНИХ ПОСЛУГ У СФЕРІ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Ворон Д. Л.,

*асистент кафедри адміністративного,
фінансового та інформаційного права
ДВНЗ «Ужгородський національний університет»*

Діяльність у сфері вищої освіти характеризується різноманітністю форм, методів та моделей регулювання де «сприяння» та «організація» передують односторонньому державному «регулюванню», забезпечується академічна свобода, а також організація надання адміністративних послуг. Саме ці питання, оскільки вони є відносно новими для адміністративно-правового регулювання, значною мірою потребують ґрунтовних наукових досліджень та відповідного адміністративно-правового оформлення у галузі вищої освіти.

На сьогоднішній день систематизація адміністративних послуг здійснюється у науковій літературі, а також у законодавчих актах у відповідності до різних критеріїв та підстав. Окремі суб'єкти надання адміністративних послуг також самостійно проводять їх класифікацію для полегшення користування ними споживачами. Зокрема, у сфері освітньої діяльності на сайті Міністерства освіти і науки України поділ проведений на наступні види: ліцензування та акредитація; стандарт надання адміністративної послуги з видачі Свідоцтва; надання грифів; апостиль та визнання іноземних документів. Однак, очевидним є те, що відповідний перелік не є повним, а деякі позиції, зокрема надання грифів, уже не актуальними. Тому надзвичайно актуальним і своєчасним є проблема систематизації послуг, які надаються органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування у сфері освітньої діяльності.

Основна частка адміністративних послуг стосується видачі, переоформлення, анулювання ліцензій на освітню діяльність у сфері дошкільної освіти, загальної середньої освіти, професійно-технічної та вищої освіти та врегульовується Законами України «Про ліцензування видів господарської діяльності», «Про вищу освіту», «Про професійно-технічну освіту», «Про загальну середню освіту», «Про дошкільну освіту» Постановою Кабінету Міністрів «Про затвердження Ліцензійних умов провадження освітньої діяльності закладів освіти». Ліцензування освітнього закладу є важливим та невід'ємним етапом реалізації освітньої діяльності, оскільки це є процедурою визнання спроможності юридичної особи провадити освітню діяльність за пев-

ною спеціальністю на певному рівні вищої освіти відповідно до стандартів освітньої діяльності¹. Стосовно ліцензіата, то у відповідності до положень Закону «Про вищу освіту» ліцензії на освітню діяльність на підставі позитивного експертного висновку Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти видає, а також переоформляє та анулює їх центральний орган виконавчої влади у сфері освіти і науки, яким є Міністерство освіти і науки України.

Надання адміністративних послуг із ліцензування, переоформлення ліцензії на розширення провадження освітньої діяльності, анулювання ліцензії, безумовно стосуються однієї групи надання адміністративних послуг, а процедурні питання з їх забезпечення регулюються Ліцензійними умовами провадження освітньої діяльності закладів освіти². У відповідності до положень Ліцензійних умов започаткування провадження освітньої діяльності у сфері вищої освіти закладом освіти за новою спеціальністю, іншим рівнем вищої освіти та збільшення ліцензованого обсягу є розширенням провадження освітньої діяльності у сфері вищої освіти і підлягає ліцензуванню. І навпаки, припинення провадження частини освітньої діяльності за певною спеціальністю, певним рівнем, у певному місці провадження освітньої діяльності (відокремленому структурному підрозділі (філії) та зменшення ліцензованого обсягу є звуженням провадження освітньої діяльності у сфері вищої освіти. Відповідні повноваження зі здійснення в установленому порядку ліцензування освітньої діяльності закладів освіти закріплені також у п. 44 Положення про Міністерство освіти і науки України, та 44¹ у відповідності до якого міністерство розробляє проект ліцензійних умов і зміни до них³.

Наступним видом адміністративних послуг, які надаються у сфері вищої освіти є проставлення спеціального штампа «Apostille». Відповідно до положень Конвенції, що скасовує вимогу легалізації іноземних офіційних документів апостиль – це штамп засвідчує справжність

¹ Про затвердження Ліцензійних умов провадження освітньої діяльності закладів освіти: Постанова Кабінету Міністрів України від 30.12.2015. - № 1187 // <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1187-2015-%D0%BF/paran12#n12>

² Про затвердження Ліцензійних умов провадження освітньої діяльності закладів освіти: Постанова Кабінету Міністрів України від 30.12.2015. - № 1187 // <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1187-2015-%D0%BF/paran12#n12>

³ Про затвердження Положення про Міністерство освіти і науки України: Постанова Кабінету Міністрів України від 16.10.2014, № 630 // <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/630-2014-%D0%BF?nreg=630-2014-%EF&find=1&text=%EB%B3%F6%E5%ED%E7&x=0&y=0>

підпису, якість, в якій виступала особа, що підписала документ, та, у відповідному випадку, автентичність відбитку печатки або штапу, якими скріпленій документ¹. Апостиль проставляється на самому документі або на окремому аркуші, що скріпляється з документом на вимогу особи, яка підписала документ, або будь-якого пред'явника документа. Конвенцією також врегульовано, що апостиль може бути складений офіційною мовою органу, що його видає, однак, заголовок «Apostille» (Convention de la Haye du 5 octobre 1961)» повинен бути викладений французькою мовою.

Процедура проставлення апостиля, а також вимоги до документів, що подаються для отримання цієї адміністративної послуги визначено спільним наказом МЗС України, МОН України та Мін'юсту України. На офіційних документах, виданих навчальними закладами, державними органами, підприємствами, установами і організаціями, що стосуються сфери освіти і науки, повноваження з проставлення апостиля, що посвідчує справжність підпису, автентичність печатки чи штапу, якими скріплюється документ, надано Міністерству освіти і науки України².

Наступним видом адміністративних послуг є послуга з визнання іноземних документів про освіту, що врегульовано на міжнародному рівні Конвенцією про визнання кваліфікацій з вищої освіти в Європейському регіоні, ратифікованою Україною³, а також наказом Міністерства освіти і науки України⁴.

Під документом про освіту Порядок визнання здобутих в іноземних вищих навчальних закладах ступенів вищої освіти визначає як документ, який містить дані власника документа про ступінь вищої освіти, фахову спеціалізацію або професійну перепідготовку випускника освітньої установи або засвідчують проходження періоду навчання. У відповідності до зазначеного акту процедура визнання в Україні

---

¹ Конвенція, що скасовує вимогу легалізації іноземних офіційних документів від 05.10.1961 // http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_082

² Про надання повноважень на проставлення апостиля, передбаченого Конвенцією, що скасовує вимогу легалізації іноземних офіційних документів Постанова Кабінету Міністрів України від 18.01.2003, №61 // <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/61-2003-%D0%BF>

³ Про ратифікацію Конвенції про визнання кваліфікацій з вищої освіти в Європейському регіоні: Закон України від 03.12.1999, № 1273-XIV // <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1273-14>

⁴ Деякі питання визнання в Україні іноземних документів про освіту: Наказ МОН України від 05.05.2015, № 504 // <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0614-15>

документів про освіту може здійснюватися як вищим навчальним закладом, так і міністерством. Вищим навчальним закладом для зарахування власника документа про освіту на навчання або на посаду наукового чи науково-педагогічного працівника до відповідного вузу. Натомість визнання документа про освіту Міністерством освіти і науки України є обов'язковим для працевлаштування або продовження навчання власника документа на території України.

Наступним видом адміністративних послуг, що надається Міністерством освіти і науки є реєстрація інноваційних проектів, реєстрація проектів наукових парків, реалізація яких потребує державної підтримки, реєстрація технологічних парків. Не дивлячись на те, що це різні адміністративні послуги і регулюються вони різними нормативними актами, однак у зв'язку із тим, що стосуються наукової сфери їх слід об'єднувати в одну групу. І саме МОН є головним органом у системі центральних органів виконавчої влади з реалізації державної політики у сфері наукової, науково-технічної та інноваційної діяльності, трансферу технологій¹, яке і надає відповідний спектр адміністративних послуг. У відповідності до Закону України «Про інноваційну діяльність» Міністерство освіти та науки України, оскільки саме воно є центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері науково-технічної та інноваційної діяльності, проводить конкурсний відбір інноваційних проектів та здійснює державну реєстрацію інноваційних проектів і веде Державний реєстр інноваційних проектів². Аналогічно відповідно до положень Закону України «Про наукові парки» Міністерство освіти та науки України надає згоду на створення наукового парку та здійснює державну реєстрацію проектів наукового парку, реалізація яких потребує державної підтримки³.

Наступним видом, чи групою адміністративних послуг, які надаються Міністерством освіти і науки України здійснюються у сфері поводження з тваринами, що використовуються в наукових експериментах, тестуванні, навчальному процесі, виробництві біологічних препаратів. Це є видача дозволу на проведення наукових експериментів над тваринами. В той же час слід наголосити, що використання тварин у наукових експериментах, біологічному тестуванні, навчаль-

¹ Деякі питання діяльності центральних органів виконавчої влади: Постанова Кабінету Міністрів України від 04.06.2014, № 255

² Про інноваційну діяльність: Закон України від 04.07.2002, № 40-IV // <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/40-15>

³ Про наукові парки: Закон України від 25.06.2009, № 1563-VI // <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1563-17>

ному процесі допускається лише в разі, якщо відсутня можливість заміни їх іншими альтернативними методами і об'єктами, перелік яких розробляється та затверджується також Міністерством освіти і науки України¹.

Таким чином, вважаємо, що класифікація повинна бути проведена на наступні види: 1) послуги, пов'язані з наданням навчальному закладу права проводити освітню діяльність – ліцензування та акредитація; 2) послуги, пов'язані з легалізацією іноземних офіційних документів – проставлення апостилю; 3) послуги у сфері наукової та інноваційної діяльності – реєстрація інноваційних проектів, проектів наукових парків, реєстрація технологічних парків та їх проектів; 4) послуги у сфері поводження з тваринами, що використовуються в наукових експериментах – видача дозволу на проведення наукових експериментів над тваринами.

Саме така класифікація, як видається, відображає суттєві ознаки окремих груп, а також є корисною та зручною для використання у практиці як для суб'єкта, який надає адміністративні послуги, так і для того, хто ці послуги отримує.

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ПРОЦЕДУРИ БЮДЖЕТНОГО КОНТРОЛЮ В УКРАЇНІ

Гетманець О.П.,

завідувач кафедри правового забезпечення господарської діяльності,

д.ю.н., професор

Харківський національний університет внутрішніх справ

Бюджетний контроль, як вид фінансового контролю, що здійснюється в бюджетному процесі і визначається Бюджетним кодексом України (далі – БКУ), як контроль за дотриманням бюджетного законодавства, є дійовим засобом боротьби з бюджетними правопорушеннями та злочинами. Фахівець фінансового права, академік Л.К. Воронова підкреслювала, що бюджетний контроль - різновид державного фінансового контролю, що здійснюється в бюджетному процесі та спрямований на встановлення законності, достовірності, економіч-

---

¹ Про захист тварин від жорстокого поводження: Закон України від 21.02.06 року, № 3447-IV // <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3447-15/print>